

GRAFISK DESIGN / DITTE BOLT

AT SKELE

Udgivet af
Dansk Medicinsk Ortoptisk Forening
&
Danske Øjenlægers Organisation

Financeret af
Øjenfonden
&
Øjenforeningen, Værn om synet

HVAD VIL DET SIGE AT SKELE?

Skelen er den øjensygdom, der viser sig ved at de to øjne ser i hver sin retning.

I nogle tilfælde er der tale om kraftig skelen, hvor man ikke er i tvivl om at øjnene skeler, men der kan også være tale om en så svag skelen, at den kan være vanskelig at opdage.

Under alle omstændigheder vil skelen medføre dobbeltsyn, hvilket er

så generende, at hjernen forsøger at undertrykke det ene billede.

Et barns hjerne kan undertrykke det skelende øjes syn. Herved ser barnet "normalt", men kun med det raske øje. Det skelende øje bliver "dovent", fordi det ikke bliver brugt, og jo længere tid der går, jo dårligere bliver synet på øjet.

En voksen, som pludselig begynder at skele, er ikke i stand til at undertrykke det skelende øjes syn, hvorfor voksne kan vedblive at se dobbelt.

Skelen bør tages alvorligt, og skal skelen kureres, må der tages fat i tide.

Tal med øjenlægen

Ved den mindste mistanke om skelen, bør man omgående søge øjenlæge, som hurtigt og helt smertefrit kan se, om øjnene skeler. Øjenlægen vil undersøge synsstyrken på begge øjne. Øjnene vil blive dryppet med øjendråber, som udvider pupillerne, så kan øjenlægen se, om øjnene i øvrigt er raske, og om der eventuelt er brug for briller. Da skelen kan være symptom på alvorlig øjensygdom, skal man ikke udskyde øjenlægebesøget.

Undersøgelse af børn

Det kan i nogle tilfælde være svært, at få børn til at medvirke ved undersøgelsen og synsbestemmelsen, men det er der råd for: Hos øjenlægen kan man få små synsprøvetavler med hjem. Det vil være en tilsvarende tavle som øjenlægens, dog er symbolerne ordnet i en anden rækkefølge, så barnet ikke kan "snyde" ved at lære rækkefølgen udenad. Når barnet har lært symbolerne at

kende hjemmefra, går det som regel meget lettere hos øjenlægen eller skeleterapeuten. Skeleterapeuten, som er specielt uddannet til at tage sig af skelen, arbejder på hospital eller hos øjenlæge.

Behandlingen har to faser

Optræning af synsstyrken

Hvis barnet altid skeler på det samme øje, vil synet på dette øje være nedsat. Man taler om et "dovent" øje, eller skeleblindt øje. Et "dovent" øje kan udvikle sig, uanset om der er tale om en stor eller lille skelen.

For at der kan gennemføres en vellykket skeleoperation, er det vigtigt at synsstyrken er nogenlunde ens på de to øjne.

Hos små børn er det muligt at optræne det "dovne" øje. Det gøres ved at barnet i en kortere eller længere periode skal have plaster for det raske øje. Herved genoptrænes det skelende øje til at se godt igen. Inden genoptræningen forsynes barnet med briller, hvis der er behov for det. En korrekt

brille letter genoptræningen. Det kan virke forvirrende når barnet synes at kunne se lige så godt uden briller, men brillen er nødvendig. Når de to øjne ser

lige godt kan behandlingen af skelestillingen begynde.

Plasteret alene kurerer altså ikke skelen.

Genoptræning af et "dovent" øje kan påbegyndes fra ca. 1-års alderen. Lettest går

optræningen hos de 3-6-årige. Det er dog vigtigt at starte så tidligt som muligt. Når barnet er omkring 6 år, besværliggøres genoptræningen af bl.a. skolestart og indlæringsfasen i skolen. Efter 8-års alderen er det ikke længere muligt at optræne et "dovent" øje. Store børn og voksne kan altså ikke få genoptrænet et "dovent" øje. Det hindrer dog ikke operation af skelevinklen.

Nogle børn skeler skiftevis på det ene og det andet øje. Her vil synsstyrken være lige god på de to øjne. I disse tilfælde anvendes plaster som regel ikke.

Skjult skelen, er en særlig form for skelen, som mange, både børn og voksne har. Her skeler man ikke hele tiden, men kun i specielle situationer. Her anvendes plaster som regel ikke.

Behandling af skelestillingen

Briller retter i enkelte tilfælde for hele skelevinklen; her må man ikke operere.

Briller retter i nogle tilfælde for en del af skelevinklen; her kan den resterende skelen rettes ved operation.

Operation skal der altså til i de fleste tilfælde.

Den skjulte skelen kan hos nogle afhjælpes med øvelser. Hos andre med både øvelser og briller. I visse tilfælde med øvelser og operation.

Operation

Hvert øje har muskler som drejer øjet opad, nedad og til siderne. Ved operationen strammer eller løsner man disse muskler, således at øjet - populært sagt - kigger den rigtige vej.

Man kan operere på det ene øje eller på begge øjne, alt efter hvilken form for skelen der er tale om. Operation for skelen foretages af øjenlæger på hospital, eller - i enkelte tilfælde - hos den praktiserende øjenlæge.

Når det gælder børn, foretages operationen altid under fuld bedøvelse, mens voksne kan få den foretaget i lokalbedøvelse, hvis det foretrækkes.

Hvad opnår man ved operation ?

I få tilfælde vil operationen give samsyn, således at patienten vil blive i stand til at se 3-dimensionelt, og afstandsbedømmelsen vil blive bedre. Dette er dog kun tilfældet, hvis problemerne med skelen er opstået efter 3-års alderen.

Et svagtseende øje bliver ikke bedre til at se, men efter operationen vil de to øjne se i samme retning.

Resultatet af operationen er i de fleste tilfælde rent kosmetisk.

Man skal behandle skelen

- Fordi et skelende øje ofte vil se dårligere, end et øje der ikke skeler.
- Fordi et barn som skeler kan blive drillet.
- Fordi man har svært ved at bedømme afstande.
- Fordi skjult skelen kan give læsebesvær, sløret syn, dobbeltsyn, trætte øjne og hovedpine.

Søg altid øjenlæge ved den mindste mistanke om skelen.